

ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

**ВАЗОРАТИ ТАНДУРУСТИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**Барномаи миллии пешгирии паҳншавии
нашъамандӣ ва такмили ёрии наркологӣ дар
Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2017**

Душанбе – 2012с

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
ҚАРОР
Правительство Республики Таджикистан
ПОСТАНОВЛЕНИЕ

аз 30 апрели соли 2012

№ 183

Дар бораи тасдиқи Барномаи миллии пешгирии паҳншавии
нашъамандӣ ва такмили ёрии наркологӣ дар Ҷумҳурии
Тоҷикистон барои солҳои 2013-2017

Мутобиқи моддаи 7 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дурнамоиҳои давлатӣ, концепсияҳо, стратегияҳо ва барномаҳои инкишофи иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон», бо мақсади пешгирии паҳншавии нашъамандӣ ва такмили ёрии наркологӣ, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

1. Барномаи миллии пешгирии паҳншавии нашъамандӣ ва такмили ёрии наркологӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2017 тасдиқ карда шавад (замима мегардад).
2. Вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳри Душанбе ва шаҳру ноҳияҳо иҷрои Барномаи мазкурро дар доираи маблағҳои пешбинишуда таъмин намуда, ҳар сол то 1 декабр ба Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот пешниҳод намоянд.
3. Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон:
 - ҳамоҳангсозӣ ва дастгирии техникии татбиқи Барномаро таъмин намояд;
 - дар бораи натиҷаҳои татбиқи Барнома ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар сол то 31 декабр ахбор манзур намояд.

Раиси
Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон

Эмомалӣ Раҳмон

Бо қарори
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз _____ соли 2012,
№ _____ тасдиқ шудааст

Барномаи миллии пешгирии паҳншавии нашъамандӣ ва
тақмили ёрии наркологӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон
барои солҳои 2013 - 2017

1. Муқаддима

Барномаи миллии пешгирии паҳншавии нашъамандӣ ва тақмили ёрии наркологӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013 - 2017 (минбаъд Барнома) дар асоси Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи саломатии аҳоли», «Дар бораи ёрии наркологӣ» ва Стратегияи миллии солимии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2010 - 2020 таҳия гардида, ба пешгирӣ, дарёфт, таъбабат ва барқарорсозии беморҳои вобастагӣ аз маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ, тақвияти истифодаи усулҳои муносири мониторинги даврӣ, таҳлил ва баҳодиҳии вазъ, нигоҳдорӣ ва беҳтаргардонии саломатии аҳоли, паст намудани беморшавӣ ва фавт вобаста ба истеъмоли маводи нашъадор ва машруботӣ равона гардидааст.

Дар давоми солҳои охир нашъамандӣ ва майзадагӣ ба саломатии мардуми сайёра, аз ҷумла аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳдиди ҷиддӣ пеш оварда, дар самти пешравиӣ фарҳангии ҷамъият монеа эҷод намуда истодааст. Чораҳои андешидашуда оид ба мониторинг, таҳлил ва баҳодиҳии вазъ, аз ҷумла бартараф намудани ин падидаи номатлуб ба тақмил ва таҷдид ниёздоранд. Дар айни замон зарурати омӯзиши илман асосноки вазъ, гузаронидани таҳқиқоти иҷтимоӣ дар байни аҳоли барои муайян намудани сабабҳои паҳншавии ин зуҳурот ва андешидани чораҳои мушаххас ба миён омадааст.

Нашъамандӣ ва майзадагӣ омилҳои хатарноки паҳншавии беморҳои сироятӣ, инкишофи беморҳои ҷиддии узвҳои системаи асаб, дилу рағҳо ва беморҳои музмин мебошанд.

Яке аз мушкилоти асосӣ, ки сабабгори афзоиш ёфтани шумораи беморони истеъмолкунандаи маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ гардидааст, ин ҳамоҳангӣ ва робита надоштани фаъолияти аксари ташкилотҳои ҷамъиятии дар ин самт амалкунанда бо мақомот ва ташкилотҳои давлатӣ, инчунин паст будани сатҳи маърифати оилавӣ дар самти пешгирии сӯистеъмоли маводи мазкур мебошад.

Аз ин лиҳоз, яке аз ҳадафҳои асосии Барнома ташкили ҷорабиниҳои тавассути ҷалб намудани ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва шахсони алоҳида дар ҳамкорӣ бо мақомоти ташкилоти давлатӣ чиҳати ба вучуд овардани муносибатҳои солими оилавӣ дар самти пешгирии ин намуди бемориҳои мебошад.

Ташкили фаъолияти корӣ бо истифодаи усулҳои муосир дар соҳаи наркологии кишвар иқдоми зарурӣ мебошад. Яке аз вазифаҳои асосии Барномаи мазкур ин амалӣ намудани сиёсати давлатӣ дар самти мониторинг, таҳлил ва баҳодиҳии вазъ, пешгирии, табобат ва барқарорсозии бемориҳои вобастагӣ аз маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ буда, ҳангоми истеҳсол, ташвиқи пешниҳоди нӯшоқиҳои спиртӣ тарғиби оқибатҳои зараровари истеъмоли онро дар бар мегирад. Ҳадафи таҳияи Барномаи мазкур ин таъмин намудани солимии миллат, баҳусус солимии насли оянда мебошад.

2. Вазъи истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва раванди ёрии наркологӣ ба аҳоли

1. Ҳангоми таҳлили сатҳи истеъмоли маводи муҳаддир, нашъамандӣ, майзадагӣ, оқибатҳои тиббӣ иҷтимоии бемориҳои ва рафти иҷрои барномаҳои қаблӣ дар ҷумҳурӣ пеш аз ҳама бояд ҷанбаҳои зерин мавриди натиҷагирӣ қарор дода шаванд.

2. Бо мақсади пешгирии паҳншавии нашъамандӣ ва такмили ёрии наркологӣ дар ҷумҳурӣ, бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 апрели соли 2005, №113 Барномаи пешгирии паҳншавии нашъамандӣ ва такмили ёрии наркологӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи солҳои 2005 - 2010 тасдиқ карда шуд.

3. Дар доираи амалисозии Барномаи мазкур шароит фароҳам омад, ки омилҳои таъсиррасонанда дар самти болоравии сатҳи нашъамандӣ дарёфт ва арзёбӣ карда шаванд.

4. Омили асосие, ки вазъи нашъамандиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ташвишвар ва аз лиҳози иҷтимоӣ хатарнок шарҳ медиҳанд, ин мубталлашавии шумораи зиёди беморон ба нашъамандии героинӣ мебошад. То соли 1997 масъалаи нашъамандии героинӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон он қадар ташвишвар набуд. Дар ҷумҳурӣ одатан ҳолатҳои истеъмоли афюн ва бангдона ҷой доштанд. Соли 1997 бори аввал 57 ҳодисаи нашъамандии героинӣ дар муассисаҳои наркологӣ ба қайд гирифта шуд. То санаи 1 январи соли 2012 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон расман дар муассисаҳои наркологӣ 7117 нафар беморони нашъаманд ба қайд гирифта шуда буданд.

5. Омори нашъамандони бақайдгирифташударо танҳо шумораи ба муассисаҳои тиббӣ бо мақсади гирифтани ёрии наркологӣ ихтиёран мурочиҷаткунандагон ташкил медиҳад, ки ин ҳолат вазъи воқеиро нишон дода наметавонад.

6. Мувофиқи маълумоти расмии муассисаҳои тиббии сохтори наркологӣ дар давраи солҳои 2000 - 2010 нишондиҳандаи бемории нашъамандӣ аз 74,4 то 122,4 (соли 2007) нишондиҳанда ба 100 000 аҳоли расид, яъне беморӣ ба 45,9 фоиз ё 1,6 маротиба афзоиш ёфт.

Қараёни нишондиҳандаи беморӣ ва беморшавии аввалия ба бемории нашъамандӣ дар давоми солҳои 2000 - 2010 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳар 100 000 нафар аҳоли (Ҷадвали № 1)

Солҳо	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Шумораи умумии беморон	4604	6356	6496	6759	7275	7732	7841	8744	8645	8018	7398
Нишондод ба 100 ҳазор аҳоли	74,4	100,7	100,9	103,1	108,4	112,8	112,1	122,4	118,4	108,7	98,2
Мардон	95,6	95,5	96,5	95,8	95,5	94,5	94,7	95,0	94,2	95,3	95,8
Занон	4,4	4,5	3,5	4,2	4,5	5,5	5,3	5,0	5,8	4,7	4,2
Шумораи бемороне, ки бори аввал ба кайд гирифта шудаанд	1768	2134	592	515	522	753	677	909	490	670	380
Нишондод ба 100 ҳазор аҳоли	28,6	33,8	9,2	7,8	7,8	11,0	9,6	12,7	6,71	9,08	5,04

7. Ҷӣ тавре, ки аз ҷадвал бармеояд, нишондиҳандаҳои беморӣ ва беморшавии аввалия то соли 2008 афзуда, минбаъд коҳиш ёфтаанд.

8. Бо дарназардошти вазъ, муҳим аст, ки таҳлили истеъмоли маводи нашъадор вобаста ба намуди мавод баррасӣ карда шавад.

Шумораи беморони нашъаманд вобаста ба истифодабарии намуди маводи нашъадор (Ҷадвали №2)

Солҳо	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Шумораи умумии нашъамандон	6759	7275	7732	7841	8744	8645	8018	7398
Бангдона	543	567	560	543	556	577	480	376
Афюнӣ	750	765	682	689	711	752	686	1056
Героинӣ	5155	5690	6250	6335	7064	6863	6483	5552
Истеъмоли якчанд маводи фаъолкунандаи рӯхӣ	311	253	240	243	261	453	369	414

9. Вобаста ба мавқеи ҷойгиршавии ҷуғрофӣ ва ҳамсарҳадӣ бо Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон, ки дар солҳои охир ҳамчун давлати асосии истехсолкунандаи ғайриқонунии маводи нашъадори гурӯҳи афюнӣ дар ҷаҳон шинохта шудааст, Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби гурӯҳҳои ҷиноятпеша ҳамчун ҳудуди транзитии интиқоли ин мавод истифода бурда шуд. Мушоҳидаҳои нишон медиҳанд, ки ҳама гуна давлате, ки дар чунин ҳолат қарор дошта бошад, бевосита дар он қисме аз маводи интиқолшаванда боқӣ мемонад ва ин мушкилоти зиёдшавии бемории нашъамандиро ба бор меорад. Бо сабаби он, ки ҳаҷми асосии маводи муҳаддири дар гардиши ғайриқонунӣ буда ба героин рост меояд, дар сохтори истеъмоли маводи нашъадор ҳиссаи ин маводи нашъадор назаррас мебошад.

Шумораи истифодабарандагони маводи нашъадор
бо роҳи тазриқӣ (Ҷадвали №3)

Солҳо	Шумораи умумии беморони нашъаманд	Аз ҷумла бо роҳи тазриқӣ	
		шумора	%
2000	4604	1419	30,8%
2001	6356	2193	34,5%
2002	6496	2334	35,9%
2003	6759	2420	35,8%
2004	7275	3564	49,0%
2005	7732	4478	57,9%
2006	7841	4693	60,08%
2007	8744	5316	61,87%
2008	8645	5430	62,8%
2009	8018	4583	57,1%
2010	7398	4578	61,8%

10. Аз рӯи нишондиҳандаҳои ҷадвали 3 аз соли 2001 афзоиши шумораи беморони нашъамандӣ бо роҳи тазриқӣ ба назар мерасад. Қайд кардан зарур аст, ки соли 2010 шумораи онҳо ба 4578 нафар расид, ки 61,8 фоизро аз шумораи умумии беморони нашъамандӣ ташкил медиҳад. Бо дарназардошти он, ки зиёда аз 15 фоизи беморони нашъаманд ба истифодаи як сӯзандору барои истеъмоли маводи нашъадор бо роҳи тазриқӣ роҳ медиҳанд, ин яке аз роҳҳои сироятёбии ВНМО/БПНМ ба шумор меравад.

11. Тибқи маълумоти Маркази ҷумхуриявии пешгирӣ ва мубориза бар зидди ВНМО/БПНМ дар соли 2010 зиёда аз 56,1 Ҷоиз ҳодисаҳои сироятёбӣ ба ВНМО аз ҳисоби истеъмолкунандагони маводи нашъадор бо роҳи тазриқӣ ба кайд гирифта шудаанд.

12. Аз шумораи умумии беморони истеъмолкунандаи маводи нашъадор бо роҳи тазриқӣ мардҳо 97 Ҷоизро ташкил медиҳанд. Тақрибан ҳамаи беморони истеъмолкунандагони маводи нашъадор алоқаи ҷинсии бемуҳофиза, бе рифоларо иҷро мекунанд, ки ин роҳи дигари пахншавии сироятёбии ВНМО ба ҳисоб меравад.

13. Аз ин лиҳоз, тайи солҳои охир дар сохторҳои Вазорати тандурустӣ бо дастгирии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барномаҳои паст кардани зарар аз истеъмоли маводи нашъадор амалӣ карда мешаванд. Аз ҷумла дар сохтори наркологӣ бо мақсади пешгирии пахншавии сироятёбии ВНМО ва дигар бемориҳои таввасути хун гузаранда барномаи таҷрибавии табобати ҷойивазкунандаи ёрирасон ҷорӣ карда шуд. Аз амалигардии ин Барнома заминаи моддию техникаи марказҳои наркологӣ тақвият ёфта, сатҳ ва теъдоди хизматрасониҳои наркологӣ ба аҳолии ташаккул ёфтанд.

14. Маркази ҷумхуриявии клиникаи наркологии ба номи профессор М.Ғ.Ғуломов, ки муассисаи пешбари сохтори соҳаи хизматрасонии наркологии Вазорати тандурустӣ мебошад, дорои 100 кат буда, дар якҷоягӣ бо марказҳои вилоятии наркологии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон дар шаҳри Хоруғ - 30 кат, вилояти Суғд - 100 кат, вилояти Хатлон - 50 кат ва ноҳияи Ҳисор - 10 кат, дар маҷмӯъ аз 290 кат иборат аст. Марказҳои мазкур дар якҷоягӣ бо Маркази миллии мониторинг ва пешгирии нашъамандӣ, Маркази ҷумхуриявии барқароркунии тиббию иҷтимоии “Тангай” ва ҳуҷраҳои наркологӣ барои ташхис, пешгирӣ, табобат ва барқароркунии беморони мубталои нашъамандӣ, майзадагӣ ва захрмандӣ ба аҳолии хизмати махсуси наркологӣ мерасонанд.

15. Тавре дар боло қайд гардид, муваффақияти бадастомада оид ба вазъи нашъамандӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон асосан натиҷаи дар сатҳи баланди сиёсӣ амалӣ гардидани маҷмӯи ҷорабиниҳои муҳими маҷмӯиву мушаххас дар самти мубориза бар зидди нашъамандӣ ва нашъачаллобӣ мебошад.

16. Бо мақсади тақвият додани тадбирҳои анҷомдодашуда ва минбаъд низ коҳиш додани сатҳи нашъамандӣ зарурати таҳия ва қабули барномаи нав дар ин самт ба миён омадааст.

3. Мақсад ва вазифаҳои Барнома, механизми амалисозии он, гурӯҳҳои мақсаднок

17. Мақсади асосии Барномаро мониторинг, таҳлил ва баҳодиҳии вазъ, пешгирӣ ва боздошти пахншавии истеъмоли маводи ғалбаҷунандаи рӯҳӣ,

инчунин коҳиш додани оқибатҳои тиббию иҷтимоии он дар байни аҳоли, тақвияти заминаи моддию техникии сохторҳои нарколоғӣ ташкил медиҳанд.

18. Барои ноил гардидан ба мақсади ниҳоии Барнома вазифаҳои зерин бояд иҷро карда шаванд:

- тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар ин самт амалкунанда;
- тақмили барномаҳои омӯзишӣ дар сохтори муассисаҳои таълимии олии, касбӣю техникаӣ ва миёна, инчунин баланд бардоштани сатҳи тайёр намудани мутахассисони соҳа, аз ҷумла тайёрии тодипломӣ ва баъдидипломии мутахассисон;
- тақмили асосҳои роҳбарӣ ва ташкили ёрии нарколоғӣ ба аҳоли дар пайваस्ताгӣ бо ташаккул ва бехдошти заминаи моддию техникаии соҳа;
- таъмини самараноки ҷанбаи илмию иттилоотии раванди ташаккул ва таҷдиди сохтори ёрии нарколоғӣ;
- ҷорӣ намудани технологияҳои муосири мониторинг, таҳлил ва баҳодиҳии вазъ, пешгириӣ, дарёфт, таъобат ва барқарорсозии тиббию иҷтимоии беморҳои вобаста аз маводи ғайриқонунадаи рӯҳӣ;
- баланд бардоштани сатҳи маърифати зиддинашъамандӣ ва майзадагии аҳоли, бо дарназардошти хусусиятҳои хоси миллӣ, динӣ ва фарҳангии ҷомеа;
- тақмили барномаи паст кардани зарар аз маводи ғайриқонунадаи рӯҳӣ бо додани афзалият ба барномаҳои хурди камхарҷ.

19. Гурӯҳҳои мақсаднок:

- насли наврас (кӯдакон, наврасон, ҷавонон);
- ашхоси аз лиҳози нашъамандӣ ба гурӯҳҳои осебпазир шомилгардида;
- ашхоси ба маводи ғайриқонунадаи рӯҳӣ вобастабуда;
- ғайриқонунадаи ҷомеа, шахсиятҳои аз нигоҳи иҷтимоӣ баландмартаба;
- мутахассисони дар сохтори наркологии давлатӣ ва ғайридавлатӣ ғайриқонунада;
- мутахассисони сохтори кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ ва дар барномаҳои пешгирикунанда ғайриқонунада (маориф, тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоӣ).

20. Самтҳои амалисозии Барнома аз ҳадафҳои асосӣ бармеоянд, ки иҷрои онҳо дар натиҷа ба ҳадафҳои гузошташуда оварда мерасонад.

21. Барнома самтҳои зерини ғайриқонунада ва механизми амалисозиро муайян менамояд:

- тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар ин самт амалкунанда, вобаста ба сохторҳои тиббию иҷтимоӣ аз ҳисоби баррасӣ ва таҳияи санадҳои нави меъёрии ҳуқуқие, ки ғайриқонунадаи сохторҳои нарколоғӣ ва дигар сохторҳои дар ин самт ғайриқонунадаро танзим менамоянд, инчунин усулҳои мутабоқишавии ин меъёрҳо ба шароити мавҷудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо дарназардошти хусусиятҳои хоси миллӣ, динӣ ва фарҳангии ҷомеа амали карда мешаванд;

- такмили барномаҳои омӯзишӣ дар сохтори муассисаҳои таҳсилоти олий, касбию техники ва миёна, инчунин баланд бардоштани сатҳи тайёр намудани мутахассисони соҳа, аз ҷумла тайёрии тодипломӣ ва баъдидипломии мутахассисон тавассути ворид намудани тағйироти зарурӣ, бо дарназардошти вазъи имрӯзаи бемориҳо, технологияҳои муосири табобат ба барномаҳои таълимӣ, махсусан оид ба тайёр намудани мутахассисони соҳаи наркологӣ, раваншиносӣ, рӯҳшиносони клиникӣ, кормандони иҷтимоӣ ва ғайра;

- такмили асосҳои роҳбарӣ ва ташкили ёрии наркологӣ ба аҳоли дар пайвастагӣ бо ташаккул ва беҳдошти заминаи моддию техникии соҳа тавассути иҷро намудани талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар ин самт амалкунанда аз ҷониби субъектҳои хоҷагидорӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва шахсони масъул бо истифода аз ваколатҳои онҳо бо роҳи ҷалби маблағҳои бучетҳои ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ, маблағҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, инчунин ташкилотҳои ҷамъиятӣ дар доираи конунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад. Чихати дарёфти маблағҳои иловагӣ барои сохтори наркологӣ аз хизматрасониҳои муздноқ ва ҷалби даромадҳо аз фурӯши аксизи маводи машруботӣ истифода бояд кард;

- таъмини самараноки ҷанбаи илмию иттилоотӣ раванди ташаккул ва таҷдиди сохтори ёрии наркологӣ аз ҳисоби тайёр намудани мутахассисони илми педагогӣ, таҳқиқоти нави илмӣ, таҳияи барномаҳои илмию иттилоотӣ, созмон додани шӯроҳои илмӣ ва диссертатсионии таҳассусӣ, инчунин ба таври доимӣ ба роҳ мондани мониторинги гуногунсамти даврӣ чихати омӯзиш ва ҳамоҳангсозии вазъи вобастагӣ аз маводи ғайриқонунадаи рӯҳӣ амалӣ карда мешавад;

- ба роҳ мондан ва истифодаи усулҳои нави мониторинг, таҳлил ва баҳодихии вазъ, пешгирӣ, табобат ва барқарорсозии бемориҳои вобаста аз маводи ғайриқонунадаи рӯҳӣ чихати нигоҳдорӣ ва беҳтаргардонии саломатии аҳоли бо роҳи ҷорӣ намудани технологияи муосир дар пайвастагӣ бо истифода аз таҳқизоти ҳозиразамон ва навоариҳои илмию техникии ватанӣ амалӣ карда мешавад;

- чихати ноил шудан ба баланд бардоштани сатҳи маърифати зиддинашъамандии аҳоли, пурзӯр намудани назорати иҷтимоӣ, ташаккули устувории зиддинашъамандӣ ва майзадагӣ бо дарназардошти хусусиятҳои хоси миллӣ, динӣ ва фарҳангии ҷомеа, Барнома маҷмӯи ҷорабинҳои омӯзишӣ, маърифатӣ иттилоотӣ ва фарҳангиро дар сатҳи ҷомеа тавассути воситаҳои ахбори умум, вохӯриҳо, мизҳои мудаввар, семинару машваратҳо, овозеа баннерҳо, маводи иттилоотӣ ва амсоли инҳо пешбинӣ менамояд;

- созмон додани ҳуҷраҳои машваратӣ маҳрамона, ҳуҷраҳои хизматрасониҳои гуногунзина ва дигар бемориҳои ҳамбаста яке аз роҳҳои амалишавии Барнома мебошад. Чихати амалӣ намудани маҷмӯи ҷорабиниҳо дар самти таҷдиди сохтор бо кушодани марказҳои офиятбахшии вилоятӣ, шӯъбаҳо барои наврасон, шӯъбаҳои рӯзона, бахшҳои зиддихуруҷӣ бо мақсади

афзалияти барномаҳои гуногунзинаи камхарч ва муносибати маҷмӯӣ бо беморон ҳамкориҳои байнисохторӣ бояд ба роҳ монда шаванд.

4. Давраи амалӣ гардидани Барнома

22. Давраи амалӣ гардидани Барнома панҷ солро дар бар гирифта, дар ин давра бо мақсади расидан ба ҳадафҳои ниҳойи диққати асосӣ ба ҷорабиниҳои зерин дода мешавад:

- пеш аз ҳама омӯзиши иҷроӣ барномаҳои қаблӣ дар ин самт, баррасӣ ва ворид намудани тағйиру иловаҳо ба санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки фаъолияти сохторҳои наркологиро танзим менамоянд;

- иҷроӣ маҷмӯи ҷорабиниҳо дар самти омода намудани мутахассисони омӯзгорӣ, табибони нарколог ва дигар мутахассисони соҳа, аз ҷумла тавассути созмон додани шӯроҳои илмӣ ва диссертатсионии тахассусӣ, ба роҳ мондани мониторинги доимии гуногунсамти даврӣ ҷиҳати таҳлил, баҳоидиҳӣ ва ҳамоҳангсозии вазъи вобастагӣ аз маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ, тақмили барномаҳои омӯзишӣ дар сохтори муассисаҳои таҳсилоти олӣ, касбию техникӣ ва миёна, инчунин баланд бардоштани сатҳи тайёр намудани мутахассисони соҳа, аз ҷумла тайёрии тодипломӣ ва баъдидипломии мутахассисон, ҷорӣ намудани технологияҳои муосири пешгирикунандаи аввалия, дуввумдараҷа ва сеюмдараҷа;

- гузаронидани ҷорабиниҳои гуногунсатҳ ҷиҳати болоравии сатҳи маърифати зиддинашъамандии аҳоли, тақвияти назорати иҷтимоӣ, ташаққули устувории зиддинашъамандӣ ва майзадагӣ, бо дарназардошти хусусиятҳои хоси миллӣ, динӣ ва фарҳангии ҷомеа;

- тақмили асосҳои роҳбарӣ ва ташкили ёрии наркологӣ ба аҳоли дар пайваستاгӣ бо ташаққул ва беҳдошти заминаи моддию техникаи соҳа;

- созмон додани ҳуҷраҳои машваратии маҳрамона, ҳуҷраҳои хизматрасониҳои бисёрзина.

5. Манбаъҳои маблағгузори Барнома

23. Маблағгузори доимӣ ва иловагии Барнома аз ҳисоби манбаъҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- буҷети давлатӣ;

- грантҳои ташкилотҳои ҷамъиятӣ, байналмилалӣ, фондҳои хусусии дар самти пешгирӣ ва табобати нашъамандӣ фаъолияткунанда;

- инвеститсияҳои хусусӣ, грантҳои тахассусии давлатӣ ва дигар сарчашмаҳо, аз ҷумла хизматрасониҳои музднок дар доираи конунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

6. Ҳамоҳангсозӣ ва роҳбарии Барнома

24. Роҳбарии умумӣ ва ҳамоҳангсозии Барнома аз ҷониби Шӯрои ҳамоҳангсозии байниидоравӣ, ки дар назди Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил карда мешавад, амалӣ мегардад.

25. Шӯрои ҳамоҳангсозии байниидоравии амалисозии Барномаи мазкур ба Шӯрои ҳамоҳангсозӣ оид ба пешгирии истеъмоли маводи нашъадор, ки бо Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 апрели соли 2004, №1310 таъсис дода шудааст, ҳисоботдиҳанда мебошад.

26. Барномаро Вазорати тандурустии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд, ки ба он ваколати ҳамоҳангсозии Барнома аз рӯи чорабинӣхое, ки иҷрои онҳо ба ўҳдаи дигар вазорату идораҳо вогузор шудааст, дода мешавад.

27. Барои амалисозии Барномаи мазкур, Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ чалб карда мешаванд.

28. Барои амалисозии босифати Барнома дар назди мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ шӯроҳои ҳамоҳангсозӣ таъсис дода мешаванд. Барномаи мазкур иҷрои ҳатмии саривақтии талаботи нақшаи чорабинӣхоро (замима мегардад) пешбинӣ намуда, масъулияти баланди маъмуриро аз вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо ва шахсони ваколатдор талаб менамояд.

7. Баҳодихӣ ва мониторинги рафти иҷрои Барнома

29. Барои таъмини татбиқи самаранок, бомуваффақият иҷро намудани вазифаҳои Барнома, мунтазам гузаронидани мониторинг ва таҳлили он, Маркази миллии мониторинг ва пешгирии нашъамандии Вазорати тандурустӣ масъул мебошад. Инчунин дар мавриди зарурӣ аз ҳисоби Шӯрои ҳамоҳангсозии байниидоравӣ ва Шӯрои ҳамоҳангсозӣ оид ба пешгирии истеъмоли маводи нашъадор гурӯҳи мониторингӣ ташкил карда мешавад, ки ба ҳайати он намоёндагони вазорату идораҳо ва ташкилотҳои дахлдор шомил мешаванд. Тамоми масъалаҳои марбут ба фаъолияти ташкилию иттилоотиро дар ин самт Шӯрои ҳамоҳангсозии байниидоравӣ ҳал менамояд.

30. Мониторинг ва арзёбии Барнома ба таври доимӣ дар шакли гузаронидани мониторингҳои даврӣ ва ҳисоботи солона амалӣ карда мешавад. Баҳодихӣ дар ду давра дар солҳои 2014 ва 2017 гузаронида мешавад.

31. Ҳисобот оид ба мониторинг бо арзёбии фаъолияти дар доираи он анҷом додашуда ва пешниҳодот оид ба тақмили раванди инкишоф аз тарафи Вазорати тандурустӣ ва шарикони дахлдор муҳокима карда мешавад.

33. Натиҷаҳои ниҳони Барномаи пешгирӣ ва боздошти паҳншавии истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ, мониторинг, таҳлил ва баҳодихии вазъи нашъамандӣ, инчунин коҳиш додани оқибатҳои тиббию иҷтимоии он дар байни аҳоли, тақвияти заминаҳои моддию техникаии сохторҳои наркологӣ хоҳанд буд.

Замима
ба Барномаи миллии пешгирии
пахншавии нашъамандӣ ва
тақмили ёрии наркологӣ дар
Ҷумҳурии Тоҷикистон барои
солҳои 2013 - 2017

Нақшаи чорабиниҳои Барномаи миллии пешгирии пахншавии нашъамандӣ ва тақмили ёрии наркологӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013 - 2017

№ P/ T	Номгӯи чорабиниҳо	Давраи амалишавӣ	Иҷрокунандаго н	Ҳадафи ниҳой
1	2	3	4	5
1. Тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқии дар ин самт амалкунанда				
1.1	Таҷдиди назар намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи ҳифзи иҷтимоии беморони аз маводи фальқунандаи рӯҳӣ вобастабуда	2013 - 2014	Вазорати меҳнат ва ҳифзи иҷтимоииаҳолай, Вазорати тандурустӣ, Қумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ, Қумитаи кор бо занон ва оила	Таъмини шароити мусоиди барқарорсозии беморони вобаста аз маводи фальқунандаи рӯҳӣ
1.2	Баррасӣ ва тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи ёрии наркологӣ вобаста ба мутобиқ намудани онҳо ба санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон	2013 - 2014	Вазорати тандурустӣ	Фароҳам намудани заминаҳои ҳуқуқии хизматрасониҳои наркологӣ
1.3	Тақмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ вобаста ба муомилоти маводи фальқунандаи рӯҳӣ	2013- 2017	Вазорати тандурустӣ, Агенсии назорати маводи нашъаовар, Вазорати корҳои дохилӣ	Беҳтар намудани заминаи ҳуқуқии муомилоти маводи фальқунандаи рӯҳӣ
2. Тақмили барномаҳои омӯзишӣ дар сохтори муассисаҳои таҳсилоти олий, касбӣ-техникӣ ва миёна, инчунин баланд бардоштани сатҳи тайёр намудани мутахассисони соҳа, аз ҷумла тайёрии то дипломӣ ва баъдидипломии мутахассисон				

2.1	Таҳия ва chorӣ намудани Барномаҳои таълимии такмилёфтаи тайёрии то дипломӣ ва баъдидипломии мутахассисони соҳаи наркологӣ, равоншиносӣ, иҷтимоӣ ва педагогӣ	2013 - 2017	Вазорати маориф, Вазорати тандурустӣ	Тақвияти барномаҳои омӯзишӣ дар сохтори муассисаҳои таҳсилоти олии, касбӣ-техникӣ, миёна ва баланд бардоштани сатҳи тайёр намудани мутахассисони соҳа, аз ҷумла тайёрии тодипломӣ ва баъдидипломии мутахассисон
2.2	Таҳия ва chorӣ намудани Барномаҳои таълимии такмилёфтаи муассисаҳои таълимии миёна ва миёнаи махсус оид ба пешгирӣ аз истеъмоли маводи фаволқунандаи рӯҳӣ	2013-2017	Вазорати маориф	Ташвиқ ва тарғиби тарзи ҳаёти солим
2.3	Тайёр намудани мутахассисони таҳсилоти олии ва миёнаи соҳаи наркологӣ, равоншиносӣ ва иҷтимоӣ дар давраҳои тақмили ихтисос ва ихтисосгирии аввалия	2013-2017	Вазорати тандурустӣ, Вазорати маориф, Вазорати меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли	Дастрасӣ ба мутахассисони соҳа, баланд бардоштани сифати дастгирии масъалаҳои иҷтимоӣ ба беморони ниёзманди соҳа
2.4	Ташкили курсҳои кӯтоҳмуддат чихати тайёр намудани мутахассисони маҳаллӣ оид ба гузаронидани намудҳои гуногуни мониторинг	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Мониторинги мунтазами вазъи нашъамандӣ
2.5	Ташкили курсҳои кӯтоҳмуддат чихати тайёр намудани мутахассисони маҳаллӣ оид ба баҳодиҳии вазъи вобастагӣ аз маводи фаволқунандаи рӯҳӣ	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Таҳлил ва баҳодиҳии вазъи нашъамандӣ
3. Тақмили асосҳои роҳбарӣ ва ташкили ёрии наркологӣ ба аҳоли дар пайвастагӣ бо ташаккул ва беҳдошти заминаи моддӣю техникаи соҳа				
3.1	Таъсис додани Шӯрои маҳаллии байнидоравии ҳамоҳангсозии Барнома	2013	Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти	Таъмини босифати татбиқи Барнома

			давлатӣ	
3.2	Тачдиди сохтор бо дарназардошти ниёзмандӣ ба усулҳои хизматрасонӣ	2015-2017	Вазорати тандурустӣ	Ташаккули асосҳои роҳбарӣ ва ташкили ёрии наркологӣ
3.3	Тавсеаи фаъолият, азнавсозии бино ва такмили сохтори Маркази ҷумҳуриявии барқарорсозии тиббӣ иҷтимоӣ «Тангай»	2013-2015	Вазорати тандурустӣ	Дастрасӣ ба кӯмакҳои тиббӣ – иҷтимоӣ баландсифат ва фарогирии зиёди беморони вобаста аз маводи фаълкунандаи рӯҳӣ
3.4	Дар доираи тачдиди муассисаҳои тиббӣ кушодани марказҳои барқарорсозии тиббӣ иҷтимоӣ дар вилоятҳо	2015-2017	Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо, Вазорати Тандурути	Дастрасӣ ба кӯмакҳои тиббӣ иҷтимоӣ дар минтақаҳои ҷумҳурӣ
3.5	Ба роҳ мондани усулҳои муосири дарёфт, табобат ва барқарорсозӣ	2013-2014	Вазорати тандурустӣ	Боздошти паҳншавии вобастагӣ аз маводи фаълкунандаи рӯҳӣ
3.6	Баррасӣ ва таҳияи протоколҳои нави ташхису табобат	2013	Вазорати тандурустӣ	Муайян намудани меъёрҳои ташхис ва табобат
3.7	Ба роҳ мондани табобати дармонгоҳии беморони нашъамандӣ ва майзадагӣ	2014-2015	Вазорати тандурустӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо	Дастрасӣ ба табобат чихати фарогирии шумораи зиёди аҳоли
3.8	Таъсиси додани шӯъбаҳо (зершӯъбаҳои) кӯдакони ва наврасон дар муассисаҳои наркологӣ	2015-2017	Вазорати тандурустӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии	Фароҳам овардани шароити мусоиди хизматрасонии наркологӣ ба кӯдакон ва

			хокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо	наврасон
3.9	Дар доираи таҷдиди муассисаҳои тиббӣ ташкили бистаришгоҳҳои рӯзонаи муассисаҳои наркологӣ	2014	Вазорати тандурустӣ, мақомоти иҷроияи маҳаллии хокимияти давлатии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо	Фароҳам овардани шароити мусоиди хизматрасонии наркологӣ барои шахсони аз маводи фалькунандаи рӯҳӣ вобаста буда дар назди муассисаҳои наркологӣ
3.1 0	Таҳкими заминаи модию техникӣ ва кадрӣ Маркази миллии мониторинг ва пешгирии нашъамандӣ	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Ташаққули маҳзани ягонаи иттилоотӣ ба вазъи нашъамандӣ
3.1 1	Гузaronидани мониторинги даврӣ дар муассиса ва ташкилотҳои ҳукуматӣ ва ғайриҳукуматии соҳаи тандурустии самти иҷтимоӣ	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Омӯзиши вазъи оиди ба дастрасӣ бо маводи фалькунандаи рӯҳӣ, инчунин чараёни чорабинӣҳои пешгиркунандаи нашъамандӣ
3.1 2	Анҷом додани маҷмӯи чорабинӣҳо барои дарёфти манбаҳои иловагии маблағгузори муассисаҳои наркологӣ, аз ҷумла: аз ҳисоби зина ба зина ҷорӣ намудани хизматрасонӣҳои муздноқ дар муассисаҳои наркологӣ	2013	Вазорати тандурустӣ ва Вазорати молия	Мусоидат дар рафти таҳҳис ва табобати беморони аз маводи фалькунандаи рӯҳӣ вобаста буда
4. Таъмини самараноки илмию иттилоотии раванди ташаққул ва таҷдиди сохтори ёрии наркологӣ				
4.1	Тайёр намудани номзад ва докторҳои илмӣ соҳаи	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Рушди илми раваншинию

	равоншиносию наркологӣ			наркологӣ
4.2	Ташкили Шӯрои диссертатсионии ҷумҳуриявӣ оид ба равоншиносию наркологӣ	2015-2017	Вазорати тандурустӣ	Рушди тадқиқотҳои илмӣ ва тайёр намудани олимони ҷавони соҳа
4.3	Гузaronидани тадқиқот дар байни истеъмолкунандагони мушкилиофари маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Илман асоснок намудани ҳолати истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ
4.4	Гузaronидани тадқиқот дар байни аҳолии оид ба истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Илман асоснок намудани ҳолати истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ
4.5	Гузaronидани тадқиқот дар байни аҳолии ҷиҳати муайян намудани ҳолати фавт вобаста ба истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Илман асоснок намудани ҳолати фавти вобаста аз истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ
5. Ҷорӣ намудани технологияҳои муосири мониторинги давравӣ, таҳлил ва баҳодиҳии вазъ, пешгирӣ, дарёфт, таъобат ва барқарорсозии тиббӣю иҷтимоии беморҳои вобаста аз маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ				
5.1	Ташкили шабакаи ягонаи ҷамъоварӣ, таҳлил ва баҳодиҳии вазъи вобаста ба маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ	2013	Вазорати тандурустӣ	Дар заминаи маълумотҳои дақиқи таҳлил ва баҳододашуда, андешидани ҷораҳои мушаххаси бехтаргардонии вазъи соҳаи наркологӣ
5.2	Гузaronидани мониторинги давравии бисёрҷабҳа бо истифодабарии усулҳои муосир	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Омузиш ва таҳлили вазъи вобаста ба истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ
5.3	Ҷорӣ намудани усулҳои муосири пешгирикунанда аз сӯистеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ дар сохторҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ	2013–2014	Вазорати тандурустӣ, Вазорати маориф, Агентии назорати маводи нашъаовар, Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ, Кумитаи	Мусоидат ба баланд бардоштани иттилоотнокии аҳолии аз оқибатҳои истеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ

			телевизион ва радио	
5.4	Чорӣ намудани технологияҳои муосири дарёфт ва ташхис дар фаъолияти муассисаҳои наркологӣ	2013-2014	Вазорати тандурустӣ	Мусоидат ба баланд бардоштани сифати дарёфт ва ташхиси беморони аз маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ вобаста буда дар муассисаҳои наркологӣ
5.5	Чорӣ намудани технологияҳои муосири муолиҷавию барқарорсозӣ дар фаъолияти муассисаҳои наркологӣ	2013-2014	Вазорати тандурустӣ	Мусоидат ба баланд бардоштани сифати табобат ва барқарорсозии беморони аз маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ вобаста буда дар муассисаҳои наркологӣ
5.6	Дар заминаи муассисаҳои наркологии давлатӣ ва ғайридавлатӣ чорӣ намудани кӯмаки машваратӣ, ба шахсони ҳамбаста	2013-2017	Вазорати тандурустӣ	Барқарорсозӣ ва бехтаргардонии самаранокии табобат
5.7	Чорӣ намудани технологияҳои муосири табобат, аз он ҷумла табобати ҷойивазкунандаи ёрирасон	2013	Вазорати тандурустӣ	Бехтаргардонии самаранокии табобат ва пешгирии паҳншавии бемориҳои сироятӣ
6. Тақвияти сатҳи маърифати зидди нашъамандӣ ва майзадагии аҳоли бо назардошти хусусиятҳои хоси миллӣ, динӣ ва фарҳангии ҷомеа				
1	Ташкили ҷорабиниҳо (воҳӯрӣ, мизҳои мудаввар, семинарҳо, маърузаҳо ва ғайра) дар байни гурӯҳҳои ҷомеа	2013-2017	Вазорати тандурустӣ, Вазорати маориф, Агентии назорати маводи нашъаовар, Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ, Кумитаи кор бо занон ва оила, Вазорати қорҳои дохилӣ	Баланд бардоштани иттилоотнокии аҳоли, ба хусус ҷавонон аз оқибатҳои ӯистеъмоли маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ. Дастрасӣ ба маслиҳатҳои хайрхоҳона ва муфид, хабарҳои тоза. Ташвиқи тарғиби тарзи ҳаёти солим. Ташкили робитаи зич миёни ҷомеа ва мутахассисони соҳа
6.2	Ташкили ҷорабиниҳо (воҳӯрӣ, мизҳои мудаввар, семинарҳо, лексияҳо ва	Дар давоми амалигардонии	ВТ, ВМ, АНМН, КЧВС, КЗО,	

	гайра) дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, миёна, миёнаи махсус ва олий	Барнома	ВМ ВКД	
6.3	Ташкили маслиҳатдиҳии босамари наркологӣ, психотерапевтӣ, тиббию психологӣ дар муассисаҳои наркологӣ	Дар давоми амалигардонии Барнома	ВТ	
6.4	Чорӣ намудани технологияҳои иттилоотию пешгирикунандаи муосир дар муассисаҳои таълимӣ, воситаҳои ахбори умум ва муассисаҳои наркологӣ	2014	ВМ, КТР, ва ВТ	
6.5	Истифодаи шабакаҳои муосири иттилоотӣ, аз ҷумла интернет дар самти баланд бардории иттилоотнокии ҷомеа	Дар давоми амалигардонии Барнома	ВТ, АНМН, ВМ, КЧВС, КЗО, КРТ, ВКД	

7. Такмили барномаи паст кардани зарар аз маводи ғайриқонунии рӯҳӣ, тавассути додани афзалият ба барномаҳои пастзинаи камхарҷ

7.1	Ташкили шабакаи утокҳои маслиҳатии маҳрамона дар назди муассисаҳои наркологӣ бо фаъолиятҳои амалисозии барномаҳои барқарорсозии пешгирикунанда бо дар назардошти барномаҳои паст кардани зарар	Дар давоми амалигардонии Барнома	ВТ	Фароҳам овардани шароит чиҳати дарёфт ва мусоидат ба фарогирии табобат
7.2	Дар ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ ташкил ва дастгирии муассисаҳои кӯмаки иҷтимоӣ ба нафарони аз маводи ғайриқонунии рӯҳӣ вобастабуда ва бо ин васила амалисозии барномаи паст кардани зарар	2013-2014	ВТ, ВМҶИА	Пешгирии паҳшавии бемориҳои сироятӣ ва дигар ҳолатҳои ба маводи ғайриқонунии рӯҳӣ алоқамандбуда
7.3	Омузиши самаранокии ворид намудани барномаҳои табобати	2013	ВТ, АНМН, ВКД	Муайян намудани самаранокии вориднамоии табобати

	чойивазкунандаи ёрирасон			чойивазкунандаи афюнӣ дар пешгирии паҳншавии бемориҳои сироятӣ ва чиноятҳои вобаста ба муомилоти маводи нашъадор
7.4	Дар ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ дар доираи барномаи паст кардани зарар амалисозии табobati чойивазкунандаи афюнӣ дар дигар минтақаҳои ҷумҳурӣ	2013-2014	BT	Пешгирии паҳншавии бемориҳои сироятӣ ва дигар ҳолатҳои ба маводи фаъолкунандаи рӯҳӣ алоқаманд